

Roll No.....
Signature of Invigilator .....

Paper Code

BV-502

पतंजलि विश्वविद्यालय
University of Patanjali
Examination December -2022
बी. ए. व्याकरण, पंचमसत्रम्
व्याकरणम्, द्वितीयपत्रम्
संस्कृतव्याकरणम् (ख)

समय: - होरात्रयम्

पूर्णाङ्काः ७०

निर्देशः अस्य प्रश्नपत्रस्य सप्तत्यङ्काः निर्धारिताः सन्ति, अङ्कनिर्देशः प्रतिखण्डं द्रष्टव्यः, सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

(खण्ड -क)

(काशिकातः)

१. पृष्ठेषु पञ्चसु सूत्रेषु त्रयाणां काशिकारीत्या व्याख्यानम्।

(5 x3 =15)

1. हलदन्तात् सप्तम्याः संज्ञायाम्।
2. इको ह्रस्वोऽङ्गो गालवस्य।
3. हलः।
4. एरनेकाचोऽसंयोगपूर्वस्य।
5. हुञ्जल्यो हेर्धिः।

२. पृष्ठेषु सप्तसु सूत्रेषु पञ्चानां पदकृत्यम्।

(3 x5 =15)

1. अमूर्धमस्तकात् स्वाङ्गादकामे।
2. सर्वनामस्थाने चासंबुद्धौ।
3. अनुनासिकस्य क्विञ्जलोः क्विञ्ति।
4. स्वाङ्गाच्चेतोऽमानिनि।
5. अनिदितां हल उपधायाः क्विञ्ति।
6. वान्यस्य संयोगादेः।
7. ईह ल्यघोः।

३. पृष्ठेषु सप्तसु वार्तिकेषु पञ्चानां व्याख्यानम्।

(3 x5 =15)

1. अपो योनियन्मतुषु सप्तम्या अलुग् वक्तव्यः।
2. ठक्छसोरच पुंवद्भावो वक्तव्यः।
3. कृन्नघाः प्रतिषेधो वक्तव्यः।
4. वुग्युटावुवङ्यणोः सिद्धौ भवत इति वक्तव्यम्।
5. वृद्धिदीर्घाभ्यामतो लोपः पूर्वविप्रतिषेधेन।
6. दम्भेरेत्वं वक्तव्यम्।
7. इयङुवङ्भ्यां लोपो भवति विप्रतिषेधेन।

४. प्रदत्तासु तिसृषु कारिकासु द्वयोर्व्याख्यानम्।

(5 x2 =10)

1. वर्णागमो वर्ण विपर्ययश्च द्वौ चापरो वर्ण विकारनाशौ।
धातोस्तदर्थान्तिशयेन योगस्तदुच्यते पञ्चविधं निरुक्तम्॥
2. दीर्घविधिर्य इहेन्प्रभृतीनां तं विनियम्य सुटीति सुविद्वान्।
शौ नियमं पुनरेव विदध्याद् भ्रूणहनीति तथास्य न दुष्येत्॥
3. अतो लोपो यलोपश्च णिलोपश्च प्रयोजनम्।
आल्लोप ईत्वमेत्वं च चिण्वद्भावश्च सीयुटि॥

५. प्रदत्तेषु पञ्चसु शब्देषु/शङ्कासु त्रयाणां सिद्धिः/समाधानम्।

(5 x3 =15)

1. पपुषः पश्य इत्यत्र आल्लोपे कर्तव्ये
वसु संप्रसारणं कथं नासिद्धं भवतीति?
2. झल्यग्रहणं सन्विशेषणार्थं किमर्थमनुवर्त्यते।
जनसनखनां सञ्जलोः इत्यस्मिन्योगे॥
3. “घुमास्थागापाजहातिसां हलि” इत्यस्मिन्सूत्रे
हल्यग्रहणं कथं ज्ञापकम् अस्मिन्नसिद्ध प्रकरणे विप्रतिषेधो भवतीति॥
4. (क) चर्मणाम् इत्यत्र “नामि” इत्यनेन दीर्घः कथन्न भवति?
(ख) चर्मणाम् इत्यत्र भत्वाद् अल्लोपः कथन्न भवति?
5. काचिदेका सिद्धिः सुसाध्या अग्नीनाम्, दशति।

-----X-----